

SKLOŇOVANÍ LATINSKÝCH SUBSTANTIV (PŘEDNÁŠKA č. 3)

- substantiva (podstatná jména) jsou rozdělena do **pěti deklinací = skloňovacích typů**

- o zařazení do příslušné deklinace **rozhoduje koncovka genitivu singuláru**, která je:

- u 1. deklinace **-ae**
- u 2. deklinace **-ī**
- u 3. deklinace **-is**
- u 4. deklinace **-ūs**
- u 5. deklinace **-eī nebo -ēī**

Metodické poznámky:

- skloňování probíhá tak, že se ke kmenu substantiva připojí pádové koncovky
- **kmen substantiva se nejsnadněji získá, jestliže se od tvaru genitivu singuláru oddělí pádová koncovka**
- **genitiv singuláru musí být vždy ve slovníku uveden**
 - někdy je označen jen koncovkou (dominus, ī)
 - jindy, dochází-li k hláskovým změnám nebo jestliže tvar genitivu je širší než tvar nominativu, uvedené zakončení ve slovníku je delší než koncovka (magister, magistrī; leō, leōnis)
 - v krajních případech, zvláště u 3. deklinace, je tvar uveden celý
- **za genitivem se pak zkratkou uvádí rod substantiva (dominus, (domin)ī, m.)**

Latinské pády

- latina má šest pádů = vyjma 6. pádu odpovídají českým
- ptáme se na ně týmiž pádovými otázkami
- latinský šestý pád = český sedmý pád
 - o ptáme se na něj proto pádovými otázkami *kým, čím*.

Český šestý pád je POUZE PŘEDLOŽKOVÝ - do latiny se překládá podle vazby latinských předložek

Př.: v lese / *in silva*, při stromu / *apud arborem*, o mužích / *de viris*

Vzory skloňování substantiv v rámci jednotlivých deklinací

- lze rozdělit na **společné vzory** pro skloňování feminin a maskulin / versus/ na **samostatné vzory** pro skloňování neuter

Skloňování si lze značně ulehčit uvědoměním si těchto **pravidel o shodě koncovek pádů**:

Pro **feminina a maskulina** platí:

- vokativ je stejný jako nominativ, jedinou výjimkou jsou substantiva 2. deklinace zakončená v nominativu singuláru na *-us* (vzor *servus*)

Pro **neutra** platí:

- nominativ, akuzativ a vokativ jsou vždy stejné

Pro **všechna substantiva** platí:

- dativ a ablativ jsou v plurálu vždy stejné

POZNÁMKA: podle vzorů 1. a 2. deklinace substantiv se skloňují také adjektiva 1. a 2. deklinace (femina pulchra / krásná žena, exemplum bonum / dobrý příklad ...)

VZORY PRO SKLOŇOVÁNÍ SUBSTANTIV

	1. deklinace		2. deklinace		3. deklinace		4. deklinace		5. deklinace
Pády	femina <i>-ae, f.</i>	servus <i>-ī, m.</i>	puer <i>puerī, m.</i>	verbum <i>-ī, n.</i>	mīles <i>-itis, m.</i>	carmen <i>-minis, n.</i>	ūsus <i>-ūs, m.</i>	cornū <i>-ūs, n.</i>	rēs <i>reī, f.</i>
Singulár (číslo jednotné)									
nominativ	femin- a	serv- us	puer	verb- um	mīles	carmen	ūs- us	corn- ū	r- ēs
genitiv	femin- ae	serv- ī	puer- ī	verb- ī	mīlit- is	carmin- is	ūs- ūs	corn- ūs	r- eī
dativ	femin- ae	serv- ō	puer- ō	verb- ō	mīlit- ī	carmin- ī	ūs- uī	corn- ū	r- eī
akuzativ	femin- am	serv- um	puer- um	verb- um	mīlit- em	carmen	ūs- um	corn- ū	r- em
vokativ	femin- a	serv- e	puer	verb- um	mīles	carmen	ūs- us	corn- ū	r- ēs
ablativ	femin- ā	serv- ō	puer- ō	verb- ō	mīlit- e	carmin- e	ūs- ū	corn- ū	r- ē
Plurál (číslo množné)									
nominativ	femin- ae	serv- ī	puer- ī	verb- a	mīlit- ēs	carmin- a	ūs- ūs	corn- ua	r- ēs
genitiv	femin- ārum	serv- ōrum	puer- ōrum	verb- ōrum	mīlit- um	carmin- um	ūs- uum	corn- uum	r- ērum
dativ	femin- īs	serv- īs	puer- īs	verb- īs	mīlit- ibus	carmin- ibus	ūs- ibus	corn- ibus	r- ēbus
akuzativ	femin- ās	serv- ōs	puer- ōs	verb- a	mīlit- ēs	carmin- a	ūs- ūs	corn- ua	r- ēs
vokativ	femin- ae	serv- ī	puer- ī	verb- a	mīlit- ēs	carmin- a	ūs- ūs	corn- ua	r- ēs
ablativ	femin- īs	serv- īs	puer- īs	verb- īs	mīlit- ibus	carmin- ibus	ūs- ibus	corn- ibus	r- ēbus